

llusco, jo?», Saisset (*Catalanades*, 110). El *Ceguero* per 'la fosca, el vespre' és usual a la Baixa Ribagorça (Açanui, 1959): *antes del ceguero estarás en casa* (cf. el frag. *cegallosa* 'boira' infra). *Cega* 'becada' bal. [1834, JqMBover, *NoiIsMall.*, 20: «*cega*; nom castellà: becada»]: *ségs* vaig anotar, en efecte, a Deià, on m'explicaven el nom d'*Es Penyal Ceguier* perquè «s'hi posen les *cegues*»; eiv. «*sega*: becada, chocha-perdiz», PzCabrero; dita menorquina «no és nat ni naixerà / qui niu de *cega* trobarà», Camps i Merc. (Folk. Men. I, 285; cf. l'explicació de folklore llegendari que dona *AlcM* d'aquesta dita, també usual a Mallorca): simplement no existeix el pretès ll. *acega* que dona *AlcM* com a ètmon d'aquest nom d'ocell; 2 com també mostren *cegal*, *cegó* i *cegard*, noms d'espècies diferents dins el mateix gènere, el nom deriva de la qualitat de cegallós o cec que la gent suposa a aqueixos ocells, qualitat que no sembla mancar de cert fonament, com he constatat visualment almenys en el cas del *cegard*, el vol del qual, per mitjà de brusques embranzides en zigzag, suggereix una feblesa visual; sigui més petit o no tal defecte en el cas de la becada o cega, no ens caldria sinó una ullada al gravat de l'*AlcM* per comprendre que la gent la tingui per cega o mig-cega per la colpidora forma de l'ull, a penes visible, com l'òrbita buidada o quasi-lineal d'un guenyó; *segu*a figura ja en un doc. de 1324 (CaCandi, *MiscHiCat.* I, 112).

**Cegard* «ocell limícola semblant al becadell», fou inclòs en aquesta forma en el *Dfa*.₂ per indicació meva (manca *AlcM*; però *cegart* ja deu ser això en el *Torc.* d'Aversó, c. 1390, § 1603.22): recordo que s'havia posat *sagar* que és la forma que havien donat diversos ornitòlegs, però jo l'havia sentit molts cops (ja 1932) a les maresmes del Prat de Llobregat usat pels caçadors i pronunciat sempre *sagár*, o *sagár* almenys, amb -r sensible, i per tant solament una grafia amb -rt o -rd era legítima (*sagar* s'hauria pronunciat *sagá*, cosa inoïda). *Cegall* mall. diverses menes de *Gallinago* = val. *cegal* 'cegallós'; però aquest en tal sentit apareix en altres contrades: «acabada la oració --- després de una poca de música de *cegalls* o de cobla, completas ab la canturia i música de la cathedral», B. de Maldà (*Excursions*, p. 162): «més pronte que un *segallós* parpalleja, vaig agarrà --- la bengala y me vaig plantà en la Redacció», *Canyissaes* (p. 38).

La *cegallosa* subst. per 'broma baixa' és propi del parlar de Fraga (1935; igual Barnils, *BDC* IV), que ja Wartburg (*RDR* III, 414) va posar en línia amb un ample conjunt de denominacions romàniques de la boira tipus *čega* al Piemont, Bergamo i Valtellina, a engad. *tschéia*; roms. *ceajă* (CAECIA); lomb. *scighèra*, *zigh-*, engad. *tschièra* CAEC-ARIA; però que molt especialment s'enllaça amb el mossàr. *chica* «neblina o niebla» (*PAlc.*) = romànic CAECA (cf. ja en la llengua clàssica *caecae tenebrae*, *caeca caligo mentis*, veg. Simonet, *Glos.*; M-Lübke, *RFE* XI, 19). Ací, doncs, tenim la *č-* mossàrab = *ç-*, com és normal; el cast. *cegado* 'lloc, cegallós', que no es documenta fins a 1637 (també *cegatón*, -toso), amb la seva -r- no sonoritzada

es delata també com un mossarabisme si bé castellanitza adaptant-lo al consonantisme del seu primitiu *ciego*; però al costat d'ell es coneix la forma estrictament mossàrab en un nom de dona *Cicatella* conservat gràcies al del seu fill, el d'un *koben* o sacerdot jueu de l'Andalus *Mi-Siré R. Mošé*, distingit amb el sobrenom d'*Ibn-Cicatella* 'el fill de la cegueta, o la cegallosa'.³

Aquest *cegado* o *çicato* no és, doncs, més que el participi passiu del verb *cegar* 'encegar', que tenim ja en les *Homilies*: «Qui és Sèiner de tot lo món, per què'l Diabre pogra *cegar* si-s volgés, e gitar en infern ---», f° 6r21; forma corresponent al cast. *cegar* i it. *cecare*, que no ensopegà amb resistències en català mentre es distingiren fònicament *ç* i *s*, com en el llenguatge de les *Homilies*; però en quant es neutralitzà aqueixa distinció, a fi d'evitar la confusió homonímica amb *segar*, calgué recórrer a *abcegar* (OCCAECARE/OBCAE-): «A las, mesquí! e con has estat *abcegat* tro al dia en què est?», «con eren *abcegats* los hulls de mon enteniment!», Lluïl (*Blanq.* I, 103.27, 141.5; restituint a forma arcaica en *obcegats* en Bernat Metge); veg., de més a més, sobre aquesta forma *ABASSEGAR*, l'etimologia del qual queda justament il·lustrada per aquests passatges lullians. Més corrent, però, és la forma *encegar*, que ha quedat com a solució definitiva en la llengua: «la malícia que tenien, que-*ls encegava*», St. Vicent F (*Quar.*, 62.53). *Encegement*; *encegador*: més genuïns que *cegement*, *cegador*; *ceguerós*; *ceguí*.

Per a l'abstracte expressant la qualitat de cec el català ha vacil·lat entre les diverses formacions: *ceguesa*, *ceguetat* (-*edat*), *ceguera*. De *ceguesa* no tenim dada segura fins al S. XVII, en què el va trobar el *DAG.*; car és versemblant que ja figurí en les *Homilies*: «audid avetz del *ceg* que N. Sèiner alumenà --- porta aital figura de tot peccador qui és en tenebres de mort e en *cega* de pecad e d'avoieza e de no-fe» (f° 4r9), com sigui que fóra ben fàcil que el copista hagués volgut escriure *cegea* amb la sigla de *e* següent, damunt la *g*, i que en l'estat present del ms. aqueixa lleu sigla no sigui visible; versemblant i tot, això no és, però, segur perquè fóra concebible un abstracte *la cega* per la 'ceguesa', tal com s'han usat *la fosca* i *la seca* com a abstractes, i ara constatem en Saisset que *cega* per 'tenebres', deu usar-se en el Rosselló.

Més generalitzat ha estat l'ús de la forma en -*tat* (-*dat*): «vet quanta error, e quanta *seguetat* de ta consciència t'a aportat lo dyable», Francesc Eiximenis (*Llibre de les Dones*, § 174, f° 124r2; *seguetat*, però, en l'incunable); «lo sant Doctor Beda --- era vell e hac *ceguetat*, e hac qui-l guiava ---», Sant Vicent Ferrer (*Quaresma*, 158.165); «descuidat peccador! ¿de què confies / que vols estar unit ab lo pecat? / per què vols viure ab tanta *ceguetat*, / que, sens temor, renchor dins ton cor cries?» en el mallorquí Antoni de Verí, a. 1623 (JqMBover, *BiEscrBal.* II, 497; VI, 1.3); en el mateix Eiximenis tornem a trobar *ceguetat*: «aporta encara supèrbia al hom erguyllós lo terç mal, lo qual és *ceguetat* d'enteniment» (*Terç*, § 287), *ce-*